

Cena 1'50 din

Edinost

Kdor ne dela ničesar, dela zlo. L. N. Tolstoj.

Uredništvo in uprava: Maribor, Kopališka ul. 6 / Tel. 25-67 / Izhaja vsak četrtek
Vela letno 36 din, polletno 18 din, četrletno 9 din, za inozemstvo letno 60 din
Rokopisi se ne vračajo / Pošt. ček. rač. 11.787 Mariborske tiskarne d. d. Maribor
Oglasi po ceniku

Vprašanje zemlje

Kakor je znano, ima naš kmet premalo zemlje, zato komaj životari. Precej zemlje je v veleposestniških rokah in nekaj zemlje je še neizkoriščene. Podobne razmere so po vsej državi. Mnogi strokovnjaki se bavijo s tem vprašanjem kako pridobiti kmečkemu ljudstvu zemljo. To vprašanje hočejo rešiti sedaj v Banovini Hrvatski, ko je prišla Hrvatska kmetijska stranka na oblast. Kako bi se to doseglo, je napisal v številki 4. letošnje »Gospodarske Sloge« g. Rudolf Bičanić. Podatki, ki jih je zbral, kažejo veliko pomanjkanje zemlje, oziroma prenaseljenost. Po načrtu bi se naj zakonsko zagotovila nedeljivost kmetov zemlje in pridobila zemlja od veleposestnikov, deloma pa s tehnično pridobitvijo nove zemlje — z melioracijo.

Na 100 ha obdelane zemlje živi pri nas 1krat, 2krat in celo 7krat več ljudi, kakor v drugih državah. Na Hrvatskem živi n. pr. 126 poljedelcev, v Franciji 48, v Ameriki pa samo 17. Od 612.000 poljedelskih gospodarstev jih je na Hrvatskem (Banovini Hrvatski) samo 1086, ki so večja od 50 hektarov in samo 6700 (1%) večjih od 20 ha. Samo 18% gospodarstev ima čisti dohodek večji od 1000 dinarjev na leto. Če bi se zemlja razdelila tako, da bi lahko kmet od nje pošteno živel, bi ostalo 1 milijon kmetijskih prebivalcev brez zemlje, oziroma, bi se morala za te dobiti nova zemlja.

Zato hočejo uveljaviti načela: »Zemljo onemu, ki jo obdeluje!« in »Zemlje ne drobijo in jemati kmetu!« V to svrhu je izda-

na uredba o zaščiti kmetijskega posestva. Slični zakon so imeli že v stari Srbiji. Tudi pri nas so se na sestanku Kmečke zveze v Celju izjavili za to uredbo in še za druge podobne, ki jih hočejo uveljaviti v Banovini Hrvatski. Bila je donešena uredba, da se osvobodijo mala posestva zemljarine. Toda vse premalo je, zato naj bi se prinesle nove uredbe, ki bi onemogočile kupovanje zemlje onim, ki imajo kak drug poklic, od katerega lahko živijo. Od tega so izvzeti vaški obrtniki in delavci, ki ne morejo živeti od samega zasluzka. Zemlja naj bi bila obiteljska last. Otrokom, ki ne ostanejo doma, naj bi se za doto ne dajala zemlja. To tako zvano »nemško« uredbo imamo pri nas, ima pa tudi razne slabe strani. N. pr.: Mnogo ljudi je na cesti, in oni, ki ostanejo na posestvu, pa ne morejo izplačati drugih otrok, ne da bi prodali nekaj zemlje. Toda to ni dovolj! Treba je za 1 milijon ljudi najti novo zemljo!

Tu bi prišla v poštev neizkoriščena ali slabo izkoriščena zemlja, ki bi se z izboljšanjem ali melioracijo pridobila in popravila. Dalje bi se dalo mnogo zemlje s komasacijo popraviti in bolje izkoristiti. Tako je v banovini Hrvatski še 1.300.000 ha pašnikov, ki bi se dali bolje izkoristiti in okrog 300.000 ha zemlje, ki bi se z izsušenjem ali namakanjem pridobila. Potem je 490.000 ha gozda, ki raste na zemlji, katera je sposobna tudi za poljedelstvo. Tudi 1.162.000 oralov skupne (občinske) zemlje bi se dalo lažje izkoristiti. In konč-

no, če bi podelili vsa posestva, ki merijo nad 50 ha, bi dobili 300.000 ha razpoložljive zemlje.

Cilj politike hrvatskega kmetijskega pokreta je, urediti čim več srednjih posestev. Če bi vzeli, da je potrebno za srednje kmečko posestvo 6 ha zemlje, to je okrog 11 oralov (katere pa je po ugotovitvah slabo ali nedonosno) bi rabili v banovini Hrvatski še 1.780.000 ha zemlje. (O teh možnostih bi morali tudi pri nas zbrati podatke.)

Preseliti je treba tudi prebivalstvo iz prenaseljenih krajev v manj naseljene, to je kolonizirati. Na sedaj obdelano zemljo pa je mogoče kolonizirati od 1.000.000 do 100.000 ljudi.

In končno bi se naj po tem načrtu zemlja splošno komasirala, to je zedinila v enotne velike parcele, da bi se tako lažje obdelovala.

Toda tudi s tem še ne bi bilo vprašanje rešeno; kajti danes ne obstoja samo problem zemlje, ampak tudi vprašanje donosnega obdelovanja zemlje. Dokazano je, da mala posestva sploh niso sposobna kmeta pošteno preživljati (tudi s 6ha), temveč so donosna le večja posestva, ki se obdelujejo s stroji. Zato bo potrebno združeno gospodarstvo, oziroma občinske strojne zadruge in v neki meri tudi združeno obdelovanje. To je uvidelo že tudi mnogo kmetov, ki so se v tem smislu izjavili.

Alojz Šavora.

Konec pripravljenega dela „Edinosti“

Ko je treba kreniti v določeno smer

Kar smo že davno ugotovili, ponavljamo: »Edinost« res ni bila ne glasilo ne prikrit zagovornik kake stare politične stranke. Nasprotno. Zato so jo pripadniki baš starih političnih strank smrtno sovražili. Še manj je bila »Edinost« glasnik kakega posameznika. Skušala je biti čim vernejši tolmač upravičenih želj in resničnih potreb predvsem kmečko-delavskega ljudstva in vseh tistih, ki z njim živijo in ga nesebično ljubijo. Delovala je za dosego dobrega sožitja z drugimi potrebnimi stanovi.

»Edinost« ni bila verska, ker so za to druge mogočne državne in mednarodne ustanove, pa tudi ni bila protiverska. Pobijala je le vsakršne zlorabe. Branila je resnico in pravico ter zatirala laž in krivico. Preganjala je pokvarjenost in podkupnost vsake vrste. Potegovala se je za enakopravnost vseh državljanov. Ni kradla nikomur časti. Mrzela je licemerstvo.

Pospeševala je dobro narodno gospodarstvo, ki naj služi splošnosti in družabni skupnosti, ne pa pretežno poedinem. Ni ocenjevala človeka zgolj po tem, kaj je in koliko glešta, marveč po tem, na kakšen način si je kaj pridobil in kakšen človek je. Dovoljevala je vsakomur svobodno besedo, ki ustreza zakonitosti in naštetim svrham.

»Edinost« je bila rodoljubna in domoljubna. Zagovarjala je ljudovladnost ali demokracijo in odklanjala je nauk o skupnosti dela in imetja ali komunizem. Spoštovala je pridnost, varčnost in dobro-

srčnost. Obsojala je lenobo, razsipnost in požrešno sebičnost. Pospeševala je zdravno gospodarsko samopomoč in združništvo. Bila je iskrena in ljubeča. Razkrivala in šibala je stvarne napake pri javnih ustanovah in upravah.

Vse to smo napovedali že ob rojstvu »Edinosti« brez lažnih obljub. Tako smo tudi delali. Taka, čista in poštena je prišla »Edinost« navzlic najtežavnejšim časom v tretje leto svojega delovanja. Vprav zdaj, ko bi bila najbolj potrebna, ko prihaja čas možne odločitve za določeno smer, doslej samo pripravljalnega dela, veljaj ta kratek pogled v njeno častno preteklost! »Edinost« je dala, kar je le mogla v danih razmerah, dala je tako rekoč sebe.

Naj še tokrat priporočamo, kakor smo nekdanj že priporočali: Čitajte po možnosti razne liste! Treba je namreč poznati mnenja drugih in jih stvarno ocenjati s svojo glavo, da bo potem naše mnenje bolj pravo, pa tudi bolj trdno. Kdor pa priporoča samo »svoje« časnik, vse drugo pa odklanja, odsvetuje ali celo prepoveduje, ima slabo vest in se boji resnice, ki ga obdolžuje.

»Edinosti« bo v največje zadoščenje, ako se bo zlasti naš kmečko-delavski človek čim bolj okoristil na uspehih njenega mukepolnega pripravljalnega dela. »Edinost« je storila svojo dolžnost, ki si jo je bila naložila ob svoji ustanovitvi začetek leta 1938.

Andrej Ž m a v c.

Petrolei

Tudi v naši domači zemlji se nahaja petrolej, in sicer — kakor povsod — v obliki nafte, ki je rudniškega ali mineralnega izvora. Beseda nafta je izposojenka iz grščine in pomeni kameneno olje ali neprečiščeni petrolej. Neprečiščeni petrolej ali nafta se mora prečiščiti, preden je za svetlo. Za petrolejem vrtajo tuji ljudje s tujim kapitalom že dolga leta tudi pri nas, pa ga ne navrtajo niti za našo deželo. Pravijo, da bi se pridobivanje petroleja pri nas ne izplačalo. Vendar pa vrtajo kar naprej. Za iskanje petrolejskih vrelcev v naši zemlji so izdali bajne že sto in več milijonov, pa ne menda samo za to, da nič ne bi našli, odnosno, da ne bi mogel bližju kdo drugi, ki bi hotel odpreti bogate domače petrolejske vrelce za — nas. Kdo ve, koliko je že slo — za usluge! Tako smo odvisni od tujih petrolejskih baronov, ki poznajo samo svoj žep, samo sebe, pa nobenega drugega človeka.

Kdo se ne spominja ameriškega, kaj ameriškega, svetovnega petrolejskega kralja Rockefellerja, ki ga je ta smrdljiva tekočina napravila za največjega bogataša na svetu! Še mrliče bi pomandal, če bi mu bili količkaj na poti. Njegov brezobzirni, zli gospodarski duh živi in deluje še danes med nami v neusmiljenem petrolejskem kartelu, ki ga čutimo kaj neprijetno baš v teh nerodnih časih, ko nam svetliva in kuriva tega izvora čisto po nepotrebnem primanjkuje. Nagajiva, hudobna in za občestvo tako škodljiva spekulacija se razrašča vsepovsod naravnost v javno pohujšanje, ki mu še ni bilo pravega sodnika.

Iz petroleja pridobivajo med drugim bencin, radi katerega so potrošniki tudi v velikih skrbeh. Vražja tekočina, ki lahko povzroča peklensko klanje celo med ljudmi in narodi, ki si ničesar bolj ne želijo, pa tudi ničesar bolj ne potrebujejo ko ljubi mir!...

V svetlobi, posebno na soncu, pa tudi v prozorni posodi se petrolej kvari, da gori potem slabo in sajasto. Dobro zaprta pločevinasta posoda služi najboljšje za pohrano petroleja. Gorečega petroleja ne pogasiš z vodo, pač pa prav uspešno z mlekom. Zadušiš ga s cestnim prahom in

peskom, tudi s pepelom, ki ga je dobro imeti vedno pri roki.

Vprav te dneve je prišlo zopet nekaj petroleja k nam, vendar mnogo premalo. Hvala bodi Bogu, da so dnevi že precej daljši in noči za toliko krajše! Delovni človek ni mogel delati v temi. To je v splošnem naš kmečko-delavski človek. Brez nasledkov predolgega poležavanja ne bo. Kako dolga je noč šele bolniku, pa materi rojenici brez prave luči! Električna pa sveti v splošnem razkošno najbolj ljudem, ki jim je noč po večini bolj v zabavo nego za kaj koristnejšega.

Zakaj pa je tolikšno pomanjkanje petroleja pri nas? Preprosto zato, ker petrolejski kartel tujih tvrdk tako hoče, da lažje po mili volji gospodari svetu s tem tekočim svetivom in kurivom. Uspelo mu je namreč konec leta 1939, tudi pri nas, da so znižali monopolsko pristojbino ali takso njemu za din 2.—, domačim tvrdkam pa samo za 25 par od 1 kg petroleja. Na ta način naše domače tvrdke, ki bi hotele petrolej uvažati, niso konkurenčne, tuji kartel pa petrolej zadržuje, ker bi hotel še več zaslužiti, kot že itak zasluži tudi pri sedaj določeni najvišji petrolejski ceni.

Domače tvrdke zahtevajo izenačenje, torej enake pravice glede carine in monopolske pristojbine. Potem bo takoj dovolj in celo znatno cenejšega petroleja v naši deželi. Zlasti predstavnik znane tvrdke Gustav Goll v Zravorgradu se za stvar odločno javno zavzema v »Trgovskem listu« in v drugih listih, prav tako pri oblastvih, razkrivajoč vse grde rane našega petrolejskega in bencinskega gospodarstva, ki postaja že javna sramota. Ne dvomimo, da bodo poštena prizadevanja imela popoln uspeh pri današnjem ministru financ, ki bo nujno popravil, kar so bili pokvarili danes še nevidni sodrujniki z njegovega področja.

Sotški.

Stojadinovičeva časopisna agencija

V Beogradu se je vršila zanimiva tiskovna pravda, ki je pač edinstvena v zgodovini tiskovnih pravd. Dragomir Stojadinović, dopisnik agencije Fournier, je tožil poslanca Dzagoslava Pantovića radi interpelacije, ki jo je ta vložil v narodni skupščini o beograjskem dopisništvu navedene agencije. Toda sodišče je Pantovića popolnoma oprostilo ter je z dokazi ugotovilo, da so resnična vsa dejstva, ki so v interpelaciji navedena. Razvidno je, da je omenjena agencija razširjala resnično neresnične in tendenciozne vesti o položaju v Jugoslaviji.

Tako iz buletina z dne 15. marca 1939 izhaja, da je situacija v Beogradu ob priiliki konzultiranja z voditeljem HSS predstavljena na skrajno vznemirljiv način, kakor bi se pripravljali najtežji dogodki. V poročilu z dne 15. marca je pričakovanje težkih dogodkov še bolj poudarjeno. V poročilu z dne 16. marca je bilo sporočeno, da navzlic demantiju krožijo govornice o bližnji ostavki Cvetkovičeve vlade. V poročilu z dne 16. marca 1939 se dogodki v zvezi s konzultacijo politikov kažejo tako črno in se obenem spravljajo v zvezo z dogodki na Češkoslovaškem. V poročilu z dne 17. marca 1939 se javljajo tedaj netočne vesti o izkrcavanju italijanskih čet v Albaniji. Prav tako je ta agencija dajala inozemstvu druge novice o stanju v Jugoslaviji, ki so bile netočne.

Vsa razprava je vrgla čudno luč na politične metode nekaterih skupin, ki so si s takimi poročili hotele pomagati.

* III. Mariborski umetnostni teden bo letos od 5. do 11. maja in ga priredi Umetniški klub, ki prosi pisatelje, naj mu svoja morebitna nova odrska dela pošljejo najkasneje do 15. t. m. Najboljše delo se bo v Umetnostnem tednu vpriporilo v gledališču.

7 dni domačih vesti

* **Predsednik HSS dr. Vladko Maček** je izdal oster proglas proti teroristom, pozval je vse, da pomagajo policiji pri zasledovanju tistih, ki so se hoteli uveljaviti s peklenjskimi stroji.

* »**Hrvatski narod**«, glasilo hrvatskih frankovcev, je bil z odlokom hrvatske banske uprave ustavljen.

* **Sklenitev prometne in carinske zveze** med Jugoslavijo in Bolgarijo menda ni več daleč. Treba je ustvariti nekatere pogoje, da bo mogoče pristopiti k rešitvi tega vprašanja, s katerim se že pečajo mednarodni krogi. Tako se glasi izjava, ki jo je podal jugoslovanski trgovinski minister dr. Andres sofijskemu listu »Mir«.

* **Velika vinska razstava** bo dne 10. in 11. t. m. v Ptuj. Razstava bo imela tudi oddelka za zgodovino in za tujski promet. Razstavljenih bo kakih 150 vrst najboljših starih in novih vin iz Slovenskih goric in Haloz. Zanimanje za to veliko prireditev je zelo veliko.

* **Ljubljanski velesjem** priredi svojo pomladansko razstavo letos od 1. do 10. junija. Ta prireditev bo imela predvsem trgovinski in industrijski značaj, dočim velja jesenska razstava v glavnem poljedelstvu in obrti. Na jugoslovenskih železnicah imajo zunanji posetniki polovično vozno, v inozemstvu pa v nekaterih državah značne popuste. Isto velja tudi za parnike. Že sedaj se je prijaviло precej domačih, pa tudi inozemskih tvevk, ki bodo svoje blago razstavile na velesjemu.

* **San Josejev kapar** je pač najnevarnejši škodljivec sadnega drevja. Banska uprava je odredila načrtno pokončavanje tega škodljivca. V Mariboru bodo posebne kolone mestne občine škropile s posebnim škropivom vse sadno drevje v mestu. Stroški se bodo naknadno porazdelili med imetnike dreves. Sadjarji se opozarjajo, da je treba nemudoma začeti temeljito trediti in čistiti drevje, vsaj do 15. t. m., ker drugače škropljenje ne bo imelo zaželenega učinka.

* **Veliko pomanjkanje vode** je začne dni nastalo tudi v Mariboru. Zato je mestna občina odredila, da mora biti v vsaki hiši od 21. ure pa do 5. ure zjutraj zaprt glavni ventil in se v tem času voda ne sme točiti. Na ta način se bo napolnil rezervoar za potrošnje podnevi. Računajo, da bo ta omejitev v potrošnji vode trajala kvečjemu le kakšna dva tedna, ker bo medtem vsled tavanja snega in ledu zopet dovolj vode na razpolago.

* **Tržnica se bo začela zidati v Mariboru še letos**, kakor zatrjujejo na magistratu. Stala bo kakih 9 milijonov dinarjev. Občina bo sedaj najela 5 milijonov kot prvi obrok za dela. Kupila je tudi že vogalno hišo med Koroško cesto in Vodnikovim trgom za 440.000 dinarjev. Gradnja se bo izvršila v treh etapah. Računati je s tem, da se bodo prihodnje leto že lahko vselili v tržnico prvi prodajalci, predvsem mesarji.

* **Novo gimnazijo** bodo začeli letos zidati v Mariboru. Že pred dvema letoma je mestna občina kupila pri magdalenškem parku stavbišče za 480.000 dinarjev, poslopje pa bo gradila banovina. Bo to ogromna stavba za kakih 1000 dijakov obojega spola. Prvih pet milijonov je že na razpolago, ostanek pa se bo dobil kasneje, da se krijejo stroški. Ker je ban sedaj potrdil načrte, bo že 22. t. m. v Ljubljani licitacija za prva dela. Mislijo, da se bo, ako gre vse gladko izpod rok, mladina 2. realne gimnazije lahko že začetkom šolskega leta 1941-42 vselila v novo, res lepo in moderno stavbo.

* **Za regulacijo Drave med Ptujem in Budno** je ministrstvo dovolilo skoraj tri milijone dinarjev. Dela se bodo že v kratkem začela.

* **V rudniku Raša v Istri** je prišlo do velike rudniške nesreče, ki je zahtevala 90 smrtnih žrtev.

* **Trgovinski minister dr. Andres** je bil v nedeljo v Leipzigu, kjer se je udeležil svečane otvoritve velesjema in jugoslovenskega razstavnega paviljona. Minister se je potem odpeljal v Berlin, kjer je imel važne razgovore z zunanjim ministrom Ribbentropom.

* **Najstarejša požarna bramba v Sloveniji** je vsekakor v Ptuj, ki slavi letos 70-letnico obstoja. V nedeljo je imelo društvo, ki si je med svetovno vojno ustanovilo reševalni oddelek, slavnostno sejo.

* **Obtok bankovcev** je v Jugoslaviji dosegel že deset milijard. Konec februarja je obtok narasel na 10.071.9 milijonov dinarjev. Kritje bankovcev znaša 26.70%, v samem zlatu pa 26.52 odstotok.

* **Carinski nžijo se je v Jugoslaviji** zvišal od 12 na 13. Zlati dinar je sedaj zaračunati s 14 navadnimi papirnati ali srebrnimi dinarji.

Med Italijo in Veliko Britanijo

Poročila o nenadni priostitvi diplomatskih odnošajev med Veliko Britanijo in Italijo so vzbudila v svetu veliko pozornost. Nekateri časopisi so že predvidevali možnost oboroženih spopadov, drugi zopet so vse te vesti omalovaževali in jih proglašali kot prazne marnje. Zdi se, da niti eni niti drugi niso bili povsem v pravu.

Brez dvoma gre za dovolj velike stvari, kajti Italija potrebuje nemški premog na vsak način in bi od tega lahko odstopila le, če bi ji bila zagotovljena zadostna množina enakovrednega goriva od drugod in seveda po isti ceni, oziroma pod enakimi pogoji. Zdi se, da angleške nadomestne ponudbe Italiji tudi iz gospodarskih razlogov niso odgovarjale. Kajti Italija v sedanjem položaju gotovo iz idejne sorodnosti oziroma nasprotovanja, ne bi odklanjala ugodnejših ponudb. Vzrok temu

italijanskemu stališču mora biti drugje. Britanska nadvlada nad Sredozemskim morjem je Italiji težko breme. Dvakrat težko danes, ko si skuša Italija izgraditi z novopriporjenimi ozemlji svoj imperij, kajti odprta in osrednja lega Apeninskega polotoka v Sredozemskem morju ni za Italijo zgolj vzpodbuda, da sledi benečanski politiki v srednjem veku, ampak predstavlja za Italijane tudi stalno nevarnost pred vsako pomorsko velesilo.

Italija upa, da bo v sedanjih vojni s spretno diplomacijo dosegla toliko, da ji ne bo treba posegati po orožju. Na eni strani je v njenem niteresu, da se angleška pomorska sila zlomi ali vsaj oslabi. Od takega konca vojne si obeta Italija ogromne koristi, kajti s tem bi ji bila odprta pot, da sledi sredozemski politiki rimskega imperija. Na drugi strani pa bi ji zaplet v vojno lahko prinesel mnogo težkih preiz-

kušenj. Da ne omenimo zgolj bremen, ki jih nalaga današnja vojna vsaki državi — o tem so si Italijani, ki so se šele pred nedavnim vrnili iz sicer zmagovite vojne, popolnoma na jasnem: mnogo bolj mora vplivati na Italijo zavest angleške pomorske moči, ki bi, še tako raztresena po vsem svetu utegnila prizadeti Italiji še precejšnje neprilike. Kajti Italija ima ogromno pomorsko mejo, ki zahteva že za svojo obrambo mogočno brodogradnjo.

Zdi se, da so vsa ta razmotrivanja odločilna za stališče Italije napram Veliki Britaniji. Kakor na eni strani — pod sedanjimi predpostavkami — ni verjetno, da bi prišlo med Veliko Britanijo in Italijo do prijateljske sodelovanja, je na drugi strani še manj verjetno, da bi prišlo med obema državama do odkritega spopada.

Angleški laburisti in voja

Voditelj angleške delavske stranke major Atlee je imel pomemben govor, v katerem je opredelil stališče delavstva napram vladni politiki. Z ostrimi besedami se je obrnil proti Nemčiji, ni pa pozabil omeniti, da se mora tudi Velika Britanija odpovedati vsakršnemu imperializmu. Dali smo primer in pokazali, je dejal govornik, kako se morejo politično zediniti pod neodvisno vlado narodi raznih plemen in jezikov. Smatram, da je pravilno, da naša država in druge države obdržijo svoja posestva po načelu mandata, ter moram končno ugotoviti, da ta ozemlja upravljamo v imenu njihovega prebivalstva, v interesu vsega sveta, in ne samo v korist našega naroda. Če fo zahtevamo od drugih držav, moramo biti pripravljeni, da to idejo sprejmemo tudi sami. Svet se mora v bodočnosti približati idealni organizaciji skupnosti vseh narodov.

* **Velike skakalne tekme bodo v nedeljo, 10. t. m.** v Planici na Gorenjskem, kjer se bodo merili najboljši skakači Jugoslavije in tudi inozemstva na ogromni skakalnici. Med tekmovalci je tudi nemec Bradl, ki je pred leti v Planici postavil s svojim 107 metrov dolgim skokom svetovni rekord, čeprav ga mednarodna organizacija ni priznala, ker tudi velike skakalnice ni hotela priznati. Iz Maribora vozi ponoči posebni vlak v Planico in nazaj. Voznina je znižana, ako se do sobote prijavi »Putnik« vsaj 200 oseb, znaša le 88 dinarjev za tja in nazaj.

* **Prošnje za odpis zaostalih davkov iz leta 1937**, po novih določbah je treba čim prej predložiti pristojni davkarji. Potrebna dokazila pa se lahko predložijo tudi kasneje, najkasneje pa do 20. junija, ko morajo davkarje vzeti prošnje v pretrse.

* **Enodneven tečaj za pokončavanje sadnih škodljivcev** in škropljenje dreves priredi vinarška in sadjarska šola v Mariboru dne 12. marca. Pouk traja od 8. do 12. in od 14. do 18. ure.

* **Ogromen hotel** namerava sezidati v Dubrovniku eden najbogatejših Jugoslovancev, znani brodar Boži Banac iz Londona, ki je udeležen v mnogih brodarških in drugih podjetjih. Mož se je obrnil do banske uprave banovine Hrvatske s predlogom, naj mu odstopi v Dubrovniku park se sedanjo bolnico, on pa bo zastoj sezidal v bližini mesta moderno bolnico s 300 posteljami, zraven tega pa še elektrarno in klavnico. Na odstopljenem prostoru bo Banac podrl staro bolnico in sezidal hotel z najmanj tisoč sobami. Ta hotel bo največji v Jugoslaviji in menda tudi ob Sredozemskem morju. Banska uprava sedaj proučuje predlog in ga bo nemara brez drugega sprejela.

ZANEMARJANJE V MLADOSTI SE MASČUJE NA STAROST!

Otroci, katerih starši skrbijo za to, da redno čistijo svoje zobe s SARGOVIM KALODONTOM proti zobnemu kamnu, si ohranijo zdrave in trdne zobe. Nasprotno pa otroci, ki jih starši niso naučili, da čistijo zobe, ali so sami v tem oziru malomarni, že zgodaj trpijo na obolenju zob. Dolžnost staršev je torej, da o pravem času naučijo otroke na redno čiščenje zob s SARGOVIM KALODONTOM, ker si bodo na ta način ohranili do visoke starosti trdne, zdrave in lepe zobe.

Red vlada svet — bič psa.
Palatinski dež. knez Friderik IV.

7 dni po svetu

□ **Bivši čl. predsednik dr. Beneš** je na nekem banketu dal zanimive izjave o ciljnih današnje vojne. Kot cilj vojne je označil dr. Beneš ne samo vpustitev svobode malih in srednjih evropskih narodov, temveč tudi ustanovitev federalivnih zvez v različnih delih Evrope, ki bodo tvorile novo osnovo Zvezi narodov in gospodarskemu sodelovanju.

□ **V karibiškem morju** ob ameriški obali so se pojavile nemške podmornice. Ena izmed njih je napadla angleško ladjo »Southeast«, ki je morala klicati na pomoč.

□ **Ruski pomočnik komisarja za zunanje zadeve Potemkin**, je postal komisar za prosveto. Njegovo mesto bosta prevzela oba druga pomočnika Dekanezov in Lozanov.

□ **Angleška letala, ki so letela nad Berlinom**, so metala na mesto letake in goruče bakije. Tako poročajo iz Londona.

□ **V Indiji** so sklenili pričeti s pokretom državljanske nepokorščine. Na Gandhijev nasvet bodo še nekoliko dni počakali.

□ **V Tadžikistanu** so pričeli z gradnjami velikih cest, ki naj spajajo glavno mesto republike Stalinabad z afghanistansko mejo.

□ **Sumner Welles** o svojem razgovoru s Hitlerjem ni hotel dati nikakih izjav.

□ **Nemško-belgijska** in nemško-nizozemska meja sta zaprti.

□ **Angleške ladje** ne bodo več dopuščale prevoza nemškega premoga v Italijo. Italijanska vlada je poslala zato oster protest. Tudi časopisje piše v zelo ogorčenem tonu. Italija je v mirnem času uvažala 10 milijonov ton premoga iz Nemčije. Od tega polovico po morju.

□ **Japonci širijo po Kitajskem kačenje opija**. V Nankingu so ustanovili 173 kadihnic opija. Kar niso dosegli z orožjem, skušajo sedaj doseči z opijem.

□ **Razbitine krčarke »Admiral von Spee«** je nemška vlada prodala neki argentinski tvevk kot staro železo.

□ **Italijanska vlada** je prepovedala odhod italijanskim prostovoljcem na Finsko.

□ **Na južnem Finskem** je pričelo snežiti. Ponekod pa so nastopile poplave, ki jih skušajo Finci izkoristiti sebi v korist.

□ **Nemška vlada** se je opravičila belgijski, ker so njena letala sestrelila dve belgijski nad belgijskim ozemljem.

□ **Nova meja med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo** meri 1500 kilometrov.

□ **Znanega slikarja van der Spiegeleja** so belgijske oblasti aretirale radi komunistične propagande.

□ **V Franciji** je prepovedano tri dni v tednu točiti alkoholne pijače.

□ **Poljski ministrski predsednik Zaleski** je izjavil, da je Poljska s Sovjetsko Rusijo v vojni. Borila se bo za osvoboditev narodnih manjšin, posebno Ukraincev.

□ **Bivši predsednik ČSR dr. Beneš** bo proglašen za častnega doktorja oxfordske univerze.

□ **Obletnica Masarykovega rojstva** (7. marec) je v Zedinjenih državah proglašena kot »dan Češkoslovaške«.

□ **V Sofijo** je prispel vodja sovjetske gospodarske delegacije Dimirdjev.

□ **Jugoslovanski trgovinski minister dr. Andres** je bil odklikovan z velikim križcem reda nemškega orla.

□ **V Franciji** bodo uvedli karte na kruh. Slaščičarne bodo tri dni v tednu zaprte.

□ **Sumner Welles** je v Lausanni sprejel novinarje in zagotovil, da je njegovo poslanstvo le zbiranje podatkov, zanikal je, da bi imel namen sklicati v Londonu vse ameriške poslanike v skandinavskih državah.

□ **25 danskih ladij z 80.000 tonami in 280 mrtvih mornarjev** — to je žrtev nevtralne Danske na oltar današnje vojne.

□ **Angleško-italijanska** gospodarska pogajanja so se prekinila. Italijansko poslanstvo je odpotovalo domov.

□ **9 italijanskih brodov** s premogom so angleške oblasti zaplenile in odpeljale v kontrolna pristanišča.

□ **Radi povečanega ameriškega izvoza v Rusijo in druge nevtralne zemlje** so v Angliji precej vznemirjeni, ker sumijo, da gre blago po ovinkih v Nemčijo. Odnosljali so v Zedinjene države poslanstvo, ki ga vodita Charles Rist in znani Ashton Gwatkin.

Otok Sv. Helene nekdanj in sedaj

Kadar se imenuje otok Sv. Helene, se imenuje tudi Napoleonovo ime. Vendar je s tem vse znanje o otoku Sv. Helene izčrpano in le malokdo ve kaj natančnejšega o tem otoku.

Otok Sv. Helene leži 1200 angleških milj zapadno od afriške obale v južnem Atlantskem oceanu. Je to najstarejša angleška kolonija. Pod oblast angleškega imperija je prišel otok leta 1651. ter je bil odsej angleški, razen kratke dobe l. 1673, ko ga je imela v oblasti Nizozemska.

Otok sam je mahen in zapuščen, vendar je pomenil v dobi jadrnic važno pristanišče, ker se je nahajal otok v območju pasatnih vetrov. Prebivalstvo je mešanica angleških kolonistov, Afrikancev in priseljenih Indijcev. Obala otoka je strahovita; strma, polna čeri in skal in se zato ni čuditi, da je Napoleonu upadlo vsako upanje na rešitev, ko je zagledal otok. Čim pa človek pride le nekoliko v notranjost otoka, naleti na lepo pokrajino z zdravim podnebjem. Prebivalstvo je zelo revno in je sedaj angleška vlada napolnila na otok vrtnarje, ki naj naučijo otočane saditi lilije, za katere le podnebje zelo ugodno ter bi si z izvozom bili otočani opomogli.

let, je ostal tak, kakor je bil. Njegova soba je ostala neizpremenjena, ravno tako stražarska soba in tudi okno, skozi katerega je z dalinogledom Napoleon opazoval morje, je še isto.

Zanimivo je, da prebivalci otoka Sv. Helene ne pomnijo, da bi kdaj bližkalo nad otokom in grmenja sploh ne poznajo. Kljub temu, da se nahaja otok v času tropskega podnebja, prebivalstvo ne pozna malarije in na otoku ni moskitov. Kar je posebno čudno je to, da doslej na otoku niso še našli niti ene kače.

Otočani, ki živijo zelo samotno življenje, bi lahko mnogo zaslužili s tuiskim prometom, vendar se nahaja otok zelo daleč od rednih prog velikih paronolnih družb in le tu in tam zaide kak večji parnik za par ur k otoku, da si radovedni potniki ogledajo zadnje Napoleonovo prebivališče.

Ne more biti dovolj žita, če uporabljajo kmete v času poljskih del za kaj drugega. Ne more biti dovolj rib, če je dovoljeno loviti v motni vodi z drobnopleteno mrežo. Kmalu bo zmanjkalo drv, če se sme vsak čas s sekuro v rodu. Če je narod lačen in v bedi, nastane iz mnogih malih nezadovoljstev eno veliko. Konfucij (551—478 pr. Kr.)

Longwood, kjer je bival Napoleon šest

SODOBNI OBRAZI

„Mirovni agelj“

Sumner Welles spada med tiste ljudi, o katerih se izredno mnogo govori, a le prav malo ve. Kakor da bi ga ovijala neka skrivnost, ki ji skušajo priti novinarji do dna, a jo z različnimi ugibanji vedno bolj zapletajo in zakrivajo! Morda pa je molčeči državnik vso to tajno še stopnjeval z različnimi izjavami, ki pričajo, da je Sumner Welles diplomat stare šole, ki govori toliko, kolikor je potrebno, da zakrije prave misli.

Njegovo poslanstvo očito spominja na poslanstvo polkovnika Edwarda Mandella Houseja, ki je kot Wilsonov zaupnik med svetovno vojno prepotoval Evropo. Preden je stopil na ladjo »Rex«, da bi odpotoval v Evropo, so ga seveda »napadli« novinarji in želeli od njega raznih pisanil. Sumner Welles je izjavil:

»Jutri se bom vkrčal na »Rexu«, ki se pelje v Italijo. V Napoliu se bom izkrčal. Moje potovanje po Evropi bo trajalo kakor dva meseca in preden se ne vrnem, ne bom dal nikakih izjav in še to, kar bom poročal po povratku, bosta izvedela le predsednik Roosevelt in zunanji minister Cordell Hull«.

Vse, kar se še ve o tej skrivnostni poti, se je izvedelo samo iz raznih zanikavanj, ki jih je pošiljal ameriško zunanje ministrstvo v svet. Sumner Welles se je zavlil v trmast molk, ki ga noben novinar s še tako bedastim vprašanjem ni mogel prelomiti. Nekdo je vprašal, ali bo stavil Sumner Welles bojujočim se državam kakor mirovne predloge, drugega je zanimalo, ali si bo vzel s seboj mnogo kravate, ali pa jih namerava kupiti v Londonu. Vse je bilo zaman. Molčeči diplomat je ostal nezgleden.

Sicer pa zadnje vprašanje niti ni bilo tako brez pomena, kakor je na prvi pogled videti. Sumner Welles namreč ni zgolj diplomat in Rooseveltov zaupnik, ampak tudi izvedenec za modo. On pomenja za ameriško modo nekako isto, kar je pomenjal bivši princ od Wellsa v Angliji. Kadar se je Welles pojavil z novim klubom ali z novimi rokavicami, e bila to za ameriške skrice prava senzacija in stotisoči mladih mož so ga skušali posnemati. Lahko si mislite, da vprašanje o kravatah ni bilo kar si bodi, saj bi moglo povzročiti krizo v ameriški kravatni industriji, če bi Welles po neprevidnosti izdal, da namerava kupiti kravate v Londonu. Mislim, da bi ga ameriški kravatni kralji križali, ko bi se vrnil.

Sumner Welles izvira iz istega družabnega okolja, kakor današnji predsednik Zedinjenih držav. V njegovi stari aristokratski družini so se krčevito držali stare ameriške tradicije — prav tako kakor pri Rooseveltovih. Študiral je kakor Roosevelt šolo v Gortonu in vseučilišče v Harvardu. Svojo diplomatsko kariero je pričel pod Rooseveltovim varstvom že med svetovno vojno, ko je kot diplomatski uradnik zastopal USA v Tokiju in kasneje v Buenos Airesu. S 40 leti je postal poslanik na Kubi, kjer je imel srečo, da se je sprjel s tedaj še neznanim agitatorjem podnarednikom Batisto, ki je postal kmalu nato državni poglavar. Že tedaj se je izkazal Wellesov dobri nos.

Posebne senzacije povzročila ameriški javnosti njegov zakon. Ne da bi kdo mislil, da se s svojo ženo morda ne razume — nasprotno, vsi, ki ga poznajo, zatrjujejo, da sta prav vzoren zakonski par. Toda njune politične simpatije se čisto za 180 stopinj razhajajo. Dočim je on očitno simpatiziral za generala Franca, da navedemo le en primer — je njegova žena prirejala javne zbirke za republikansko Španijo. To je vsekakor edinstven primer spoštovanja tujega mnenja — so zabeleževali ameriški novinarji.

Gospodarstvo

Kje tiči glavni vzrok preoblega užvanja a koho a

Zadnji čas čitamo po časnikih pogosto poročila o nesrečnih posledicah preoblega zauživanja alkohola. Mladina pravno propada, vrste se uboji s krvavimi razračunavanji med fanti, ki mnogokrat nimajo pravega razloga ta to. Alkohol deluje kvarno na mladega človeka in oni, ki se mu popolnoma uda, postane nesrečen za vse življenje.

Vse te slabe strani našega narodnega občestva nam okrnjajo veljavo, ki jo kot narod na visoki kulturni stopnji sicer zaslužimo. V veliki meri se radi močno razširjenega pijančevanja kritizira prosta žganjekuha, češ, prav to je glavni vzrok toliko pijančevanja. Brali smo celo v nekem slovenskem strokovnem listu širšo razpravo nekega strokovnjaka, ki prihaja do zahteve, da se prosta žganjekuha sploh oblastveno ukine.

Mi, ki iz bližine opazujemo življenje na deželi in smo sami deležni »dobrote«, katere prejema v današnjih časih naš kmet in delavec, presojamo to drugače. Kajti uresničenje navedene zahteve ne bi ome-

jilo pijančevanja, ampak še pospešilo bi ga z nedoglednimi nasledki.

Edina umestna rešitev omejitve pijančevanja na deželi je primeren dvig sedanjih cen vinu in žganju ter zagotovitev večjih dobrih tržišč za alkoholne pijače. Prav gotovo si bo kmet rad pritrgal pri alkoholni pijači, ako mu bo dana možnost, da svoj pridelek primerno nvočri, da ne bo več tako odvisen od organizirane družbe mešetarjev, ki si kupičijo dobiček na njegov račun. V interesu našega, zlasti malega vinogradnika in bajtarja je, da se na novo uvedena državna trošarina na vino in žganje vsaj za polovico zniža. Izkušnje iz zadnjega časa so pokazale v praktičnem izvajanju te nove uredbe, da škoduje visoka trošarina v prvi vrsti pridelovalcu, ki mora na račun te trošarine svoj pridelek ceneje prodajati. Mešetarji in trgovci se izgovarjajo na trošarino in znižujejo cene.

Nužno je, da se tukaj najde primerna rešitev.

Jože Rajh.

Pridelimo lan in konopljo

Lan in konoplja sta že od nekdaj igrala v našem kmetijstvu važno vlogo in sta bila že izza srednjeveške dobe važen gospodarski pripomoček. Kmet je prav za prav prideloval in sam doma proizvajal obleko in perilo za sebe in svojo družino. Še živi med nami starejši rod, ki prečesto vzbuja spomine na to platneno dobo, ko še niso poznali svile, suknega in volnena blaga. V tej dobi sta bila lan in konoplja nenadomestljivi rastlini, ki so ju sejali v velikih množinah. Te važne rastline so nekdanj gojili z vso primerom nego in ljubeznijo. Ko je pridelek dozorel, so ga po t. i. »plehanju« spravili v sušilnice, dokler ga pozno jeseni niso terice predelale v predivo. V zimskem času so obratovali v kmečkih hišah številni kolovrati. Predice so veselo predle. Iz preje so tkalci izdelovali domače platno za perilo, domače in celo pražnje obleke, ki so jih tudi barvali. Ta način proizvodnje platna in izdelovanja perila in oblek je bil kajpak močno različen od sedanjega, ko je na višku tehnika; je pa bil velikega gospodarskega pomena za naše podeželje.

Sedanje težke gospodarske razmere, ki nam jih je ustvarila sedanja vojna, povzročajo po mnogih kmečkih in delavskih družinah občutne posledice nerentabilnosti kmetijskih posestev in ročnega dela. Dohodki, ki jih nudita zemlja in delo, ne dovažajo več toliko, da bi bilo vsaj za najvažnejše življenjske potrebščine. Za obleko je vedno huje, zlasti v številnih družinah, posebno v zadnjem času radi naraščajoče splošne draginje. Naši tekstilni industriji utegne kmalu zmanjkati surovin, ker jih vedno težje dobavljajo iz tujine radi težkih vojnih razmer.

Ako si hočemo za bodočnost zagotoviti lažjo preskrbo naroda z obleko in perilom, je potrebno, da pride pridelovanje lana in konoplje zopet do svoje prave važjave. Pri nas še vse premalo uoštevaajo resnično lepoto nošnje iz domačega blaga.

Pa tudi naša tekstilna industrija bi potrebovala in rada odkupovala take kmetijske pridelke. Na vsak način bi se pridelovanje lanu in konoplje izplačalo.

Jože Rajh.

Težave za trgovce

Iz trgovskih krogov smo prejeli in objavljamo:

Z izbruhom nove vojne v Evropi, ki traja že nad pol leta, so za prebivalstvo tudi nevtralnih držav, kakršna je naša Jugoslavija, nastopili hudi časi. Iz inozemstva prihaja vedno manj blaga, zlasti iz prekmorskih krajev, ker si brodarji ne upajo izpostavljati svojih ladij torpedom in minam. Nabava blaga je vedno težja, radi tega pa je draginja vedno hujsa. Inozemsko blago, posebno kolonialno, se občutno draži že v produkcijskih deželah, zraven pa so tovarnine vsak dan višje. Za nekatero blago so se prevoznine že podvojile in celo potrojile. Pa tudi domače blago se draži, v glavnem življenjske potrebščine.

Nevolja prebivalstva se obrača v prvi vrsti proti trgovcu, ker pri njem kupuje blago, češ da on navija cene. Očitki niso na mestu, ker se naši trgovci drže vladnih naredb o pobivanju draginje in o kon-

troli cen. Niso pa oni krivi, če morajo blago dražje kupovati, če ga sploh dobe v zadostni množini. Vladna naredba je v prvi vrsti naperjena proti trgovcem, ki se jim preti s hudimi kaznimi za vsak prestop, in to ne samo z denarnimi, ampak hkrati tudi z zaporom. Posebnost teh uredb je, da so vse kazni brezpogojne in sta torej uredbi še mnogo strožji kot kazenski zakonik, ki vendar predvideva pogojne kazni, kadar gre za olajševalne okoliščine.

Čim delj traja vojna, tem večje so težave, s katerimi se imajo boriti tudi trgovci. V poštev prihajajo momenti, na katere ni nihče mislil, najmanj pa ukrepi vlade. Tak moment, ki ga je presojati z vso pozornostjo, se je začel porajati z draginjo.

Vsak pameten trgovec si nabavi kolikor mogoče mnogo blaga, da lahko kupcu vedno postreže s potrebno količino in veliko izbiro. Ako je na primer pred me-

seci kupil izvestno blago po 10 in ga tekom časa prodal po dovoljeni ceni, recimo 12, si mora sedaj, ko se zaloga nagiba h kraju, nabaviti novo. Blago pa se je med tem občutno podražilo in mora trgovec kupiti novo zalogo, recimo že po 15, ki jo bo v nekaj tednih ali meseceh prodal na primer po 18. Ko bo ta zaloga pošla, si bo moral zopet nabaviti novo, toda, ker bo draginja vedno večja, dražje, na pr. po 25. To blago bo prodal morda po 29 itd.

Res je, trgovec ima pri blagu gotov, splošno dovoljen dobiček, da lahko živi, da se mu trud izplača in da krije režije, ki običajno niso majhne. Toda med izkupičkom izprodanega blaga in nabavo nove zaloge je vsled povišanja cen nastala vrzel, ki jo je treba premostiti. Pri zadostni zalogi gre razlika v deset in stotisoče, kakršno je pač blago. Kje naj dobi trgovec denar, da premosti to razliko med obema cenama? Gotovine navadno nima, ker je presežek investiral v podjetje ali nepremičnine. Mora vzeti posojilo. Kredit pa je danes drag in zelo težko ga je dobiti spričo nezadostne likvidnosti denarnega trga. In ko dobi kredit, je ta le posloven in zato kratkoroden, zato je treba ob dospelosti denar brezpogojno vrniti. Trgovec je zašel vsled draginje v nove težave in v nova bremena, ker mora plačevati tudi obresti za posojilo, da je mogel kupiti novo blago. Če pa nima denarja in tudi ne more dobiti kredita, potem je prisiljen, z izkupičkom stare zaloge nabaviti si manjšo količino novega blaga, ki se na ta način vedno in stalno zmanjšuje, in tako gre sigurnemu obubožanju nasproti.

Kaj pa, ko bo vojne konec, ko bo zopet dovolj blaga in bodo cene nazadovale? Vršil se bo obraten proces. Trgovec bo n. pr. kupil blago po 30 in ga vsled nazadovanja cen prodal po 28. Kupil bo novo zalogo, recimo po 25 in prodal blago po 22, itd., dokler se cene ne reducirajo več ali manj na predvojno stanje.

To so izgube, ki jih bo moral vsak trgovec utreti, ko »izbruhne« mir, ako smemo rabiti ta, že skoraj udomačeni izraz? Za trgovca pa bodo potem nastopili časi polni skrbi, ker bodo njemu prinesli veliko izgubo in bo morda šlo po vodi vse, kar si je pridobil z velikim trudom tekom let.

Nekaj zanimivosti iz čebelarstva

Predno zberejo čebele 1 kilogram medu, morajo prinesiti ekstrakt 7,500.000 cvetov. Ako bi hotel človek na isti način pridobiti kilogram medu, bi potreboval za to delo 12.500 ur ali približno 1562 dni.

Pot, ki jo preletijo čebele pri nabiranju cvetnega soka, ki je potreben za kilogram medu, znaša trikratni obseg naše zemlje, kar je okroglo 120 tisoč kilometrov!

Med je eno izmed redkih hranil, ki jih kri popolnoma vsrka.

Čebelarji, ki jim je med stalna hrana, dosežejo visoko starost in jim poteka življenje skoro brez boleznii.

Zanimivo je, da skoro vsa lepota sredstva vsebujejo precejšnjo količino medu, kajti znano je in ugotovljeno, da dela med kožo gladko in prožno.

Dobra vlada je tista, ki pravilno izbira služabnike.

Konfucij (551—478 pr. Kr.)

KORIZMA

V članku »Komunizem na vas« v številki 5. od 1. II. 1940. smo čitatelje »Edinosti« seznanili s hrvatsko seljaško književnico gospo Maro Matočecovo. Mnogi drugi poznajo to duhovito seljanko tudi iz njenih predavanj pri nas, na pr. lani v Ljudski univerzi v Studencih in v Mariboru, pa iz njenih spisov. Podpisani prevajalec jo je bil naprosil za kak prispevek, ki ga je dobil in ga tu prinaša v slovenskem prevodu. Beseda »korizma« je italijanskega izvora in pomeni »štiridesetdanski post.« Lahko razumljivo narodno pesem v besedilu prinašamo v izvirniku. Gospa Mara Matočec končava ljubezni vo pismo k članku takole: »Zeleč Vam Srečan Uskrs kao svima gospodjama koje se mene sjećaju in našim Hrvatima koji se nalaze kod Vas.« Tudi mi njej želimo vesele velikonočne praznike in se ji za bratsko pozornost zahvaljujemo. Prevajalec: Andrej Žmavc.

Korizma je. Hodijo bolj pridno v cer-

kve, pa tudi doma navadno bolj dolgo molijo nego v drugem času. Tudi me, tvoje, že poročene vnukinje, ko se zberemo, se razgovarjamo o tebi, draga babica, ki si nam vsekdar, dokler si še bila med nami, poleg molitve tudi še pela postno pesem. Pri tem se ti je utrnila solza in zdrknila po tvojem velem licu. Solza, ki je bila istinska in čista ko bistra voda iz živega vrelnca. A mi deca smo umolknil, se zamislili in zaspali. Tudi me pojemo svoji deci in ji pripovedamo o tebi. Pojemo tiho in zamišljeno. Zamišljamo se v svoje detinstvo:

Marija češe žute lase.
Anđiel nosi tužne glase.
Oj ti anđiel, dobro moje,
Kaj za glase, anđiel mili?
Nikaj dobra, o Marijo,
Sina su ti ulovili.
Otpelali po tom putu,
Po tom putu u crnu goru.
Marija brže k njemu tekla
I lijepo mu mati rekla:
Oj ti sine, dobro moje,
Jel te bole rane tvoje?
Il te peku suze moje?
Ne bole me rane moje,
Nego, majko, suze tvoje.

Evo, i me to popevamo, draga babica! Pojemo o Materi, ki je nosila toliko boli. Bila je sama ljubezen, da je mogla roditi onakovo ljubezen. Ljubezen in resnico, ki je zvršila na križu.

Zato si, babica, plakala nad boljo Matero, nad ljubeznijo Sina, ki je za svoj najvzvišenejši nauk moral na sramotni les križa. Ko pa ljudstvo, ali bolje rečeno, vodilni in odločilni niso imeli smisla za resnico! Ti si plakala, pa tudi mislila. Pella in žalovala si. Pa utihnilo je tvoje grlo za vedno, dobra naša babica. Zaprla so se tvoje trudne oči in solze ne tečejo več. Solze, ki so bile mnogokrat odraz tvoje boli ter tvojih velikih in težkih križev. Imela si jih pač tudi ti, kakor vse sirotne žene, matere, ki gredo rade na drugi svet, ker so prepričane, da jih bo samo Oni tam gorj razumel, med'em ko jih toliko drugih ni hotelo ali ni moglo razumeti. Umrla si neslišno in neznano, kakor mnoge druge sirote, ki jim je edina priča njihovega težkega življenja in trpljenja tisti leseni križ tam na gomili. Umrla si ko i druge matere in žene v zavesti, da si veliko nalogo, ki sta ti jo naložila Bog in priroda, izvršila, ne ogrešivši se niti ma-

lo. Zavedala si se, da si dala vse, kar si mogla dati kot žena in mati hiši in obitelji, da si pomagala v selu, komur si le mogla, da si podprla in ustvarila v selu več domkov po porokah in ženitvah. Zavedala si se, da si svoj prispevek-obol doprinesla tudi na oltar domovine, pa i vsega človečanstva. Dala si vse, kar si mogla dati, to je, dala si sama sebe.

Tako se me tudi sedaj o korizmi spominjamo tistih časov, ko si bila še z nami. Pa ne zameri, da nam je tvoj lik pred očmi vsako leto baš o korizmi! Me, tvoje vnukinje, želimo srečno Veliko noč vsem ženam in materam vsega sveta. Želimo mir med ljudmi. Da bo sveto Vstajenje Kristovo v vseh ljudskih srcih. Da bodo ljudje — ljudje. Da prestanejo Gojgota in korizma in solze in plač. Da se ljudje imajo za brate, ne pa za neprijatelje. O, pridi Kristovo Vstajenje in prinesi veliko mira in velike bratske ljubezni! Pridi Kristovo Vstajenje tudi s svojo toploto ter ogrej mrzla in ledena ljudska srca!

Mara.

Podpirajte CMD

MARIBORSKA TISKARNA D. D.

VODILNO TISKARSKO PODJETJE SEVERNE SLOVENIJE
POSTREŽEMO HITRO, DOBRO IN PO NIZKIH CENAH
TELEFON 25-67, 25-68, 25-69

MARIBOR
KOPALIŠKA ULICA 6

TISKARNA

LITOGRAFIJA

OFFSETTISK

KAMNOTSK

BAKROTSK

ANILNSKTSK

KNJIGOVEZNICA

KARTONAŽA

PLAKAT RANJE

Delavska družina

vajena poljskega in gozdnega dela, dobi v najem stanovanje z zemljiščem. Uprava veleposestva KRUMPERK, pošta Dob pri Domžalah.

Mali oglasi

beseda 0-55 din,
dopisovanje po
1-50 din; inse-
ratni davek do
40 besed 1- din,
nad 40 besed
2- din. Za siiri-
rana pisma se
plača 10- din.
Za odgovor
je priložiti 3-
din v znamkah

Oglasi v „Edinosti“ posredujejo med mestom in deželo

Obramba Londona pred napadi iz zraka

Izkušnje iz preteklosti — šola za bodočnost

Pred 25 leti, ko je začela svetovna vojna, nihče od prebivalcev Londona ni mislil na to, da bi mogli priti nemški avioni nad London in ga bombardirati. In vendar so izvršili Nemci v času od 1914. do 1918. leta 111 napadov iz zraka na London; od teh so jih izvršile 52 zračne ladje — Zeppelin, a 59 napadov so izvršili avioni. Na London je bilo vrženih vsega skupaj okroglo 8500 bomb najrazličnejših velikosti, v skupni teži okoli 300 ton. Materialna škoda je znašala 3 milijone funtov šterlingov, ubitih in ranjenih je bilo vsega 4820 oseb, torej razmeroma silno majhno število napram žrtvam prometa, ki znaša 7000 mrtvih in okroglo 250.000 ranjenih letno v Angliji.

Povprečno je bilo pri vsakem napadu 52 mrtvih. Opazilo se je, da so bile žrtve dnevnih napadov mnogo večje od onih v noči, posebno radi tega, ker je bilo mnogo ljudi ranjenih in ubitih od drobcev granat lastne artilerije, ki je streljala na neprijateljske avione. Razen tega se nahaja po dnevi mnogo ljudi na cesti in niso mogli vsi dobiti takoj primernega zatočišča, če so se nenadoma pojavili avioni nad Londonom.

Z ozirom na to, da so bile žrtve v pretekli svetovni vojni majhne, da pa je bilo zato moralno dejstvo teh napadov mnogo večje in je delovalo na živce celokupnega prebivalstva, so že takrat začeli misliti na to, kako bi obvarovali mesto pred napadi in kako bi najbolje uredili zaklone za prebivalce. — Danes bi izgledali taki napadi na velemesto kot je London precej drugače, saj se je to dobro videlo na Poljskem. Zato so se merodajni faktorji pobrigali, da v mejah mogočnosti obvarujejo tako mesto, kakor prebivalce pred napadi iz zraka.

Že na obali Anglije so postavljeni posebno občutljivi aparati, ki zaznamujejo tudi le najmanjši ropot in šum prihajajočih avionov. Razen tega so postavljene vzdolž obale protiaeroplanske baterije, ki v slučaju napada s celine bruhaajo veliko število granat, tako, da tvorijo v zraku nekak zid, skozi katerega ni lahko priti neprijateljskemu avionu. Čim bi se približali neprijateljski avioni, se o tem takoj obvestijo angleška letališča in takoj se dvignejo eskadrile sovražniku nasproti. — Če pa dosepejo kljub vsemu neprijateljski avioni do mesta, jih sprejme peklenko streljanje protiaeroplanskih baterij, ki so prav na gosto postavljene okoli mesta in v samem mestu. Razen tega je ves London obdan od balonov, ki visijo v treh nadstropjih eden nad drugim, zvezani med seboj z debelimi žicami, skozi katere teče električni tok visoke napetosti. Čim se dotakne avion žice, se užge, sicer se pa zaplete v debelo žico, si odloži ob njej krilo ali razbije vijak in je zapisan pogubi.

Po celem Londonu so zgrajena zaklonišča, ki so varna tako pred granatami in bombami, kakor pred plinskimi napadi.

Občina mesta Londona je izdala na občinstvo sledeč proglaš:

»Čim je dan signal, da se bližajo neprijateljski avioni, steci v najbližje zaklonišče. Če si doma, zapri vsa okna in idi v zaklonišče, ki je za te določeno.

Prekinite takoj vse telefonske pogovore in ne širite panike z raznašanjem alarmantnih vesti.

Zvočniki, obešeni na javnih mestih, vam bodo dajali navodila, kako se morate ravnati. Po njih boste izvedeli, kako poteka napad in obramba.

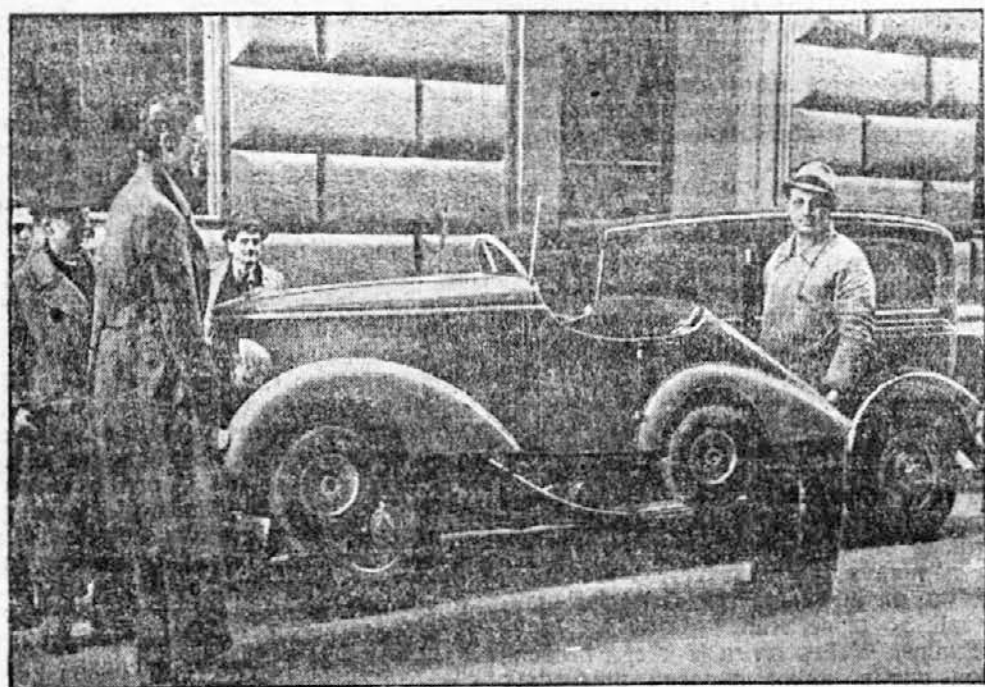
Pripravite maske in če te zaloti napad na ulici, natakni takoj masko na lice.

Razen tega je vse prebivalstvo razdeljeno na aktivni in pasivni del. Pasivni del je oni del prebivalstva, ki se mora brezpogojno pokoriti vsem ukazom in ki mu je samo na tem, da samega sebe reši pred bombami in plini. Aktivni del pa tvorijo vsi oni prebivalci, ki bodisi kot bolničarji, bodisi kot gasilci ali na kateri koli drug način pomagajo in se udeležujejo za časa napada. Predvsem imajo nalogo obdržati red in disciplino, kajti vsaka panika bi bila v takem slučaju katastrofalna.

Dragocenosti in umetnine so prenešene na varne kraje; spomenike, ki jih ni bilo mogoče odnesti, so obložili z deskami in vrečami peska. Isto tako so naredili tudi trgovci s svojimi izložbami. Vsaki hiša mora imeti vsaj en prostor, ki je hermetično zaprt pred zunanjim zrakom. Nabrane so zaloge živil, mesto so evakuirali. Ostalo je samo ono prebivalstvo, ki mora ostati na svojem mestu radi opravljanja službe.

Vsak prebivalec Londona ima noč in dan pri sebi masko. Od nje se ne loči ter jo jemlje celo v cerkev s seboj. Prve dni so se ljudje čudno gledali, posebno dame, ko so imele obešeno preko rame masko, a sedaj se ozirajo za onim, ki hodi brez maske okoli. Nošenje mask je obvezno le za javne nameščenice, vendar jo nosijo skoro vsi brez izjeme.

* Uradni tečaji za marec. Finančno ministrstvo je določilo sledeče uradne tečaje za inozemska plačilna sredstva za mesec marec: napoleonondor 350, turški zlati funt 398,30, angleški funt 217,50, ameriški dolar 55, kanadski dolar 54,80, nemška marka 14,80, belga 9,30, penga 8,70, brazilski milrejs 2,85, egiptski funt 217, palestinski funt 216, urugvajski pezo 18,70, čilenski pezo 1,25, argentinski pezo 12,80, turški papirnat funt 34, 100 francoskih frankov 123,30, 100 švicarskih frankov 1235, 100 lir 228,80, 100 holandskih goldinarjev 2929, 100 levov 45, 100 lejev 25, 100 drahem 40, 100 danskih kron 1063, 100 švedskih kron 1300, 100 norveških kron 1250, 100 pezet 430, 100 čeških kron 150,50, finskih mark 92,60, 100 latov 720 in 100 iranskih rialov 100 dinarjev.

To je tudi avtomobil

KULTURNA OBZORJA

Naše podeželje potrebuje potujočih knjižnic!

Vedno bolj spoznavamo, da je preprost slovenski človek čedalje bolj odrezan od knjige; mislim od dobre slovenske knjige, zakaj, tako zvane šund-literature nikjer ne manjkajo. S tem pa ne trpi samo kvalitetna knjižna produkcija in dejstvo, da bi naj umetnina proniknila do »narodove duše«, do širokih ljudskih plasti, temveč tudi kulturna raven malega slov. človeka, kulturna rast našega naroda sploh.

Ker povečini gmotne prilike preprostejšega kmečkega človeka in delavskega človeka z dežele ne nudijo nobenih možnosti, da bi se temu odpomoglo s posameznikovo zainteresiranostjo in nakupom, je treba misliti na skupinsko organizacijo — na društvo. Slej ko prej so pa tudi podeželska društva siromašna, brez denarnih sredstev; ob sicer povoljnem gmojnem stanju pa je možno tudi, da se v izbiri in nakupu slovenskih knjig pokaže — strankarstvo.

Oboje bi lahko v določeni meri premostili pokrajinski slov. kulturni centri, in to — s potujočimi knjižnicami, ki jih Slovenci še komaj da poznamo.

Potujoče knjižnice — knjige bi se povečini lahko zbrale zastonj — bi se obnesle ne samo po večjih vaseh, temveč tudi v odmaknjenih, zakotnih vasicah; seveda, efekt bi bil skoro izključno moralen, to pa mora biti pri tem itak prvi in edini cilj.

PREJELI SMO:

Pred dnevi je izšla 1. in 2. št. »Mladega Prekmurca«, glasila mladih prekmurških književnikov, ki stopa že v četrto leto in se čedalje krepkeje uveljavlja v revialnem slov. tisku. — Topot sodelujejo: urednik Šiftar z uvodnim člankom, Marika Kardoš, Pajlin R. Rehar, B. Rudolf in E. Muser s pesmimi, izmed katerih so značilne predvsem pesmi zadnjih treh avtorjev in Kardošev; F.

Godina je prispeval avtobiografsko in toplo črtico. S prozo so dalje zastopani Vran, F. Šebjanič in pisatelj M. Kranjec, ki je prispeval aktualno in stvarno kritiko del prvih prekmurških ustvarjalcev na likovnem polju. — Revija zasluži vso pozornost, zakaj kvalitativno in tehnično je na dostojni stopnji.

DOPISI

MURSKA SOBOTA

Odhodnica. Tukajšnje Sokolsko društvo je pretekli teden priredilo v mali dvorani Sokolskega doma odhodnico svojim članom, ki odhajajo k vojakom. Ob tej priložnosti se je zbralo okrog 35 članov in članic, v katerih imenu se je od odhajajočih poslovil starosta Velnar. — Istega dne so pozivniki delali pred župno komisijo tudi izpit za skrajšan vojaški rok.

Pasja nadlega. Ob poznih večernih urah se po soboških ulicah kaj rada tvori nezaželjena »promenada« — psov. Ni tudi slučaj, da eden ali celo več »sprehajevalcev« kratkomalo napade samotnega potnika; v najboljšem slučaju saženo psi samo oglušujoč lajež. Skrajni čas je, da se napravi temu enkrat konec.

IZ SLOVENSkih GORIC

Lepo uspel združno-gospodarski tečaj se je vršil dne 29. febr. t. l. v kat. prov. domu pri Sv. Ani v Slov. gor. Predavali so priznani kmetijski strokovnjaki. To je bil v omenjenem kraju že tretji poučni tečaj, ki jih je organizirala banovina z pomočjo Kmetijske zveze. Potrebno bi bilo, da se vrše v bodoče tudi praktični poučni tečaji in to poleti ob raznih sezonskih delih.

Radi neznosne bede so pričele nekatere vinskičarske družine beračiti. Vedno pogosteje se oglašajo po raznih krajih Apaške kotline in severnega dela Slovenskih goric družinski očetje številnih družin, ki prosijo od hiše do hiše milodarov v živežu, da se lahko na ta način prežive, dokler ne bo nastopila že težko pričakovana spomlad.

PRAGERSKO

Sadjarjsko društvo na Pragerskem je priredilo v osnovni šoli zelo poučen film o sadnih škodljivcih. Prireditvi se je odzvalo lepo število sadjarjev iz Pragerskega in okolice, vendar pa obisk ni bil tak, kakršnega so pričakovali. Upamo, da bomo enake poučne filme v Pragerskem še videli.